

Lukas 2: 36-39

En daar was Anna, eene profetes, eene dochter Fanuëls, uit den stam Aser; deze was tot grooten ouderdom gekomen, welke met haren man zeven jaren had geleefd van haren maagdom af;

en zij was eene weduwe van omtrent vier en tachtig jaar, dewelke niet week uit den tempel, met vasten en bidden, God dienende nacht en dag.

En deze te dier ure daarbij komende, heeft ingelijks den Heere beleden, en sprak van Hem tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten.

En als zij alles voleindigd hadden, wat naar de Wet des Heeren te doen was, keerden zij weder naar Galilea, tot hunne stad Nazareth ¹⁾.

Hoewel het getuigenis van Simeon ons geloofwaardig genoeg moest zijn, aangezien het voortkwam van den H. Geest, toch heeft God er nog een tweede aan toe willen voegen, nl. dat van Anna de profetes. Als men antwoordt, dat het een vrouw was, die zoo'n groot gezag niet verdient te hebben — bovenal wanneer het de grondslagen van ons geloof betreft, dan hebben wij hooger te zien, nl. dat God Zich hier van haar heeft willen bedienen. Want wanneer men zich zou willen ophouden bij de uitwendige verschijning, die naar het oordeel der menschen moet glanzen, wat was het dan ook nog met Simeon? Wij hebben niet gezien, dat hij van eenigen staat of waardigheid was. Zelfs is zijn naam eenvoudig neergeschreven zonder verklaring, uit

¹⁾ Calv. Opera, XLVI, 411—428.

welk geslacht hij was noch uit welke familie hij was voortgekomen. Dat was dan ook wel een mensch, die naar het oordeel der wereld niet veel crediet had. Maar het moet ons genoeg zijn, dat God hem voor dit werk heeft uitverkoren, dat hij Hem als getuige diende, opdat de kracht van onzen Heere Jezus Christus bekend zou worden. Zoo staat het ook met Anna de profetes. Ziet intusschen, dat de priesters en zij, die geprezen werden en grooten naam bij het volk hadden, die men hield voor medestanders van het geloof en pilaren der kerk, niet in aanmerking komen. Kortom, wij hebben hier te letten op hetgeen God in Simeon en Anna gelegd had, en daarmee eenvoudig genoeg te nemen, en wij moeten ons er voor wachten, dat onze oogen verblind worden, als wij hier beneden een schoonen luister zien, en bedenken, dat zij, die wijs geacht worden, niettemin vijanden van het Evangelie kunnen zijn en van de waarheid Gods, ook al hebben zij de heerschappij en het oppertoezicht, en dragen de eervolle titels van prelaten en bisschoppen. Wanneer wij dus zien, dat die allen het goede tegenstaan, moet ons geloof er niet in het minst door geschokt worden. En wij hebben wel op te merken, wanneer wij het getuigenis van Simeon en Anna aannemen, die geen groote reputatie zelfs onder de Joden gehad hebben, dat God nochtans ons Zijn goedkeuring zal geven, en dat wij zijn uit het getal der Zijnen en van hen, die gehoopt hebben op de verlossing en het heil van Israël. Als wij de menigte volgen als koeien of kraanvogels, gelijk men zegt, als wij zoo dwaas zijn ons te vermaken in wat vertoon maakt en bij de wereld lof vindt, zal God ons niet voor de Zijnen erkennen. En wat zullen wij nog daarbij winnen, dat we tot de massa behooren en intusschen ten verderve gaan en den duivel tot ons hoofd hebben? Dit hebben wij bij deze Schriftgedachte te onthouden, nl. dat wij om een leer met zulk een zekerheid aan te nemen, dat wij er ons nooit van laten afbrengen, zien moeten op hen, die God heeft verkoren en geroepen om ons te onderwijzen. Wanneer wij dat hebben, moeten wij heel de rest gering achten en zulk een grooten moed en standvastigheid des geloof hebben, dat alles wat hoog en voornaam is voor de wereld, ons niets zij dan rook en ijdelheid en beuzelarij.

Laten wij nu dan komen tot hetgeen door Lukas wordt verhaald. Allereerst zegt hij, dat Anna een profetes was. In de tweede plaats voegt hij er aan toe, dat zij heilig leefde en zich heelemaal gaf aan den dienst van God. De gave der profetie was in dien tijd allerm minst gemeen. In feite had God Zijn hand en Zijn kracht in dit opzicht teruggetrokken, dat Hij niet wilde,

dat er profeten waren, die een zoodanige taak vervulden, als David in zijn tijd gedaan had, en later Jesaja, Jeremia en de anderen, die er voor en na geweest zijn. God wilde dus niet, dat de profetie toentertijd een voorname plaats innam, en dat zoowel wegens de on dankbaarheid des volks als ook, opdat allen te meer werden bewogen om te hopen op de komst van den Verlosser, zooals zij aanstaande was. Want als de Joden profeten hadden gehad en die stand had gebloeid als vroeger, dan waren zij ingeslapen, en waren niet zoo bekommerd geweest om te hopen, dat de hun beloofde Verlosser hun werd geopenbaard. Maar wanneer God Zich verbergt, bij manier van spreken, en zij hebben geen menschen meer, die van Zijnentwege gezonden waren, en alleen is er maar de Wet en de lezing er van is heel koud, aangezien de priesters onkundig zijn en voor een deel stomme honden, en zij zijn heelemaal verbasterd — ziet, dan is er aanleiding voor hen, die ijver tot God hebben, met te grooter verlangen dit goed te zoeken, dat hun van alle tijden af was beloofd. Kortom, dat God Zich als 't ware zóó van Zijn volk verwijderd heeft, is geweest, opdat Jezus Christus te meer aanzien zou hebben, wanneer Hij in de wereld verschenen was, en opdat de Joden, arm en uitgehongerd, met te grooter ambitie en met een te sterker genegenheid zouden ontvangen deze volle openbaring, welke Hij hun inzake den wil van God Zijn Vader bracht. En inderdaad, wij zien, dat sedert den profeet Maleachi er niet zooveel openbaringen zijn geweest als tevoren. Daarom zegt hij ook uitdrukkelijk: Denkt aan de Wet van Mozes, blijft daarbij. En zoo was het, aangezien (gelijk ik gezegd heb) God dit onderscheid wilde maken, dat er verder geen profeten zouden zijn, die van dag tot dag in den tempel gehoord werden. Maar al was dit zoo, toch moest er eenig teeken blijven, opdat de Joden eenig besef zouden houden van dit voorrecht, dat God hun had gegeven, om nl. hen af te sonderen van de andere natiën. Weliswaar moest de Wet hun daartoe genoeg zijn, zooals wij reeds de uitspraak van Maleachi hebben aangehaald. En daarenboven hadden zij een verzameling en een samenvatting, van hetgeen de profeten in hun tijd hadden verkondigd en gepredikt. Maar toch moesten zij altijd eenig teeken voor oogen hebben om hen te versterken, gezien de zwakheid, welke gelijk wij weten, geweest is bij dat volk, gezien ook, dat de openbaring nog onhelder was. En in feite, wij zien, hoe de geloovigen in den psalm, toen zij, na den terugkeer uit Babel, verstoken waren van dit onwaardeerbaar goed, klagen, dat God Zich niet meer openbaart door Zijne profeten: Wij zien

onze teekenen niet meer, Heere, want wij hebben geen profeten meer, die in Uw Naam spreken. Zij gewagen van hunne teekenen, als hunne banieren, die vóór hen opgeheven werden. En hoe dat? In vorige tijden woonde God onder hen, zeggen zij; en nu weten wij niet meer van Zijn mogendheid, Hij verschijnt nu niet meer, wij zijn nu ontsteld en gansch en al verbijsterd. En waarom? Omdat er geen profeten meer zijn. Zoo moesten deze twee dingen gebeuren: nl. dat God eenerzijds niet meer de gave der profetie schonk onder de Joden, opdat hun begeerte te meer werd gescherpt, en, dat zij te heviger verlangen zouden naar het Hoofd der profeten, die de voleinding van alle onderwijzing moest brengen. Want God heeft wel voormaals op verschillende wijzen door Zijn profeten gesproken, maar, zooals de apostel zegt in den brief aan de Hebreëen, Hij heeft Zich uitgesproken, om zoo te zeggen, toen Hij Zijn eenigen Zoon heeft gezonden. Toch moesten intusschen de Joden staande gehouden worden, opdat hun geloof, dat wankel was, niet heelemaal zou bezwijken. En Hij heeft hun voorgehouden ook, dat Hij niet vergeefs aan hun vader Abraham verschenen was, en dat in den psalm staat, dat Hij zóó met geen volkeren gehandeld had, nl. dat Hij hun bijzonder openbaarde Zijn rechten en instellingen en hen hield voor Zijn leerlingen en jegens hen als meester fungeerde op de school van Jeruzalem en Juda. Ziet dan, wat betreft de gave der profetie, waarvan hier gesproken wordt.

Maar hoewel Anna profetes was, toch was dat niet om zich de positie aan te matigen, die haar in de Kerk niet was gegeven, maar zij heeft in het particulier die gave gebruikt, zonder dat de gewone orde verstoord of verbroken werd. Want wij zullen vele lieden aantreffen, die noch profeten zijn noch leeraars, die toch in hun eerezucht wroeten, en het dunkt hun, dat men, als zij geen gehoor vinden, God groot onrecht en beleediging aandoet. Waaruit komt dat voort, dan dat zij maar al te slecht zichzelf kennen? En zelfs wanneer zij engelen waren, om zoo te zeggen (dat zou lijken) toch moest de ootmoed vooropgaan. Want dat is de ware houding, wanneer iemand Gods kerk wil dienen en zich laten gebruiken voor haar opbouw, en opgang wil maken om het koninkrijk van onzen Heere Jezus Christus te bevorderen en de waarheid naar voren te brengen — in de eerste plaats moet hij nederig en bescheiden zijn. Zij dan, die zoo hoog verheven zijn in trots en verwaandheid, dienen onmogelijk ooit God, noch werpt hun arbeid profijt af, hoe zij zich ook inspannen om dat te bewerken. Te meer reden is er, wanneer een vrouw

begiftigd was met zoo buitengewone genadegaven als men maar zou kunnen zeggen en wenschen, dat zij desniettemin haar plaats kent, en de les van Paulus onthoudt: nl. dat het een vrouw niet geoorloofd is te onderwijzen, maar dat zij thuis in 't particulier aanwende, hetgeen haar door God is gegeven, aangezien er, gelijk Paulus erover spreekt, geen verwarring mag zijn, waar God een bepaalde orde ingezet heeft. Dit moeten wij dus onthouden, wanneer er hier van gesproken wordt, dat de gave der profetie in een vrouw was.

Lukas voegt er nog aan toe, dat zij heilig leefde. Want allereerst vertelt hij, dat zij slechts zeven jaren met haar man had geleefd. En nadrukkelijk zegt hij, dat dit was vanaf haren maagdom, en dat zij in haar weduwschap **G o d s t e m p e l h a d b e z o c h t**, zoodat zij er was **n a c h t e n d a g**. Zietdaar in hoofdzak, wat hij ons bekend maakt. En ook zegt hij, opdat wij temeer geloof zouden hechten aan wat volgt, dat zij **d a n k e n l o f** aan God heeft gebracht, omdat Hij ontfermen met Zijn volk had gehad, en dat zij verklaard heeft, dat dit kindeke, hetwelk in den tempel was voorgesteld, de beloofde Zaligmaker was, hoewel men Hem nooit had gedacht te zien. Maar zij had andere dan vleeschelijke oogen, waarmee zij waarnam, wat haar was aangekondigd, en met die helderheid leidde zij de anderen. Opdat dan dit getuigenis, dat zij onzen Heere Jezus Christus gegeven heeft, zeker en onwankelbaar zou zijn, voegt Lukas, na het voornaamste van haar verteld te hebben, er nog aan toe, dat zij een heilig leven leidde, dat zij altijd onberispelijk gewandeld had en zelfs, dat zij was als een toonbeeld van heiligheid, van vreeze en eerbied voor God. En hij wijst dáárop (zooals ik gezegd heb) allereerst, dat zij altijd kuisch had geleefd. Want vóór haar huwelijk, zoo zegt hij, was zij maagd, en na haar huwelijk had zij God nacht en dag gediend. Kortom, wij zien, dat zij van haar kindsheid af geleid was door den H. Geest. Want deze gaven kunnen niet in ons zijn, als zij ons niet van boven gegeven zijn; er is geen deugd, die ons niet door de loutere goedheid en onverdiende genade van God is gegeven. Wij zien dus, hoe de H. Geest altijd in deze vrouw gewoond heeft van haar kindsheid af tot haar hoogen ouderdom, want zij was **v i e r e n t a c h t i g j a r e n o u d**. En nu zou men nog kunnen twifelen, of zij zooveel jaren had na haar weduwschap, maar men kan ook oordeelen, dat Lukas heel haar levenstijd saam genomen heeft, als hij zegt, dat zij gekomen was tot vier en tachtig jaren. Ziet

dan, hoe God haar heeft willen bewaren en haar een bepaald en duidelijk merkteeken heeft gegeven, opdat wij mogen zien, dat zij veel meer eerbied waard is dan al degenen, die toen in hoogen staat en in groote waardigheid verkeerden, dewelke echter niet slechts verachters zijn geweest van God, ongebonden in leven, vol van trots en gierigheid en alle andere ondeugden, maar doodelijke vijanden van de ware religie.

Hierbij hebben wij in 't algemeen te bedenken, dat jonge menschen zich aan God moeten opdragen, opdat Hij hen reinige van alle booze aandoeningen en vleeschelijke begeerlijkheden, waaraan die leeftijd onderhevig is. De driften zijn dan zoo groot, dat de een zoo min als de ander zich in bedwang zou houden, als God hun niet een teugel aanlei, ik zeg niet maar van uitwendige vrees, maar dat Hij hen reinigde van allen boozen en ongebonden hartstocht en er een ware kuischheid kwam van lichaam en geest, zooals Paulus er over spreekt in 1 Cor. 7.

Zij dit genoeg. Wat dan verder het overige aangaat, merken wij op, dat Anna niet week uit den tempel, d.w.z. dat zij den tempel zoo vaak heeft bezocht, dat zij er nacht en dag was, aangezien zij geen huishouding had te verzorgen. Want wij moeten hier onderscheid maken tusschen elks bizonderen staat en roeping. Op dat punt mogen wij wel letten. Want ziet eens, hoe de arme wereld zich in veel bijgeloovigheden verloopend heeft, omdat men nl. volgde alles wat men in de H. Schrift vond, zonder er op te letten, wat voor een ieder betaamde. Want wanneer God over den een en den ander spreekt, moeten wij er om denken, in welke positie zij toen verkeerden en waartoe God hen had geroepen en op welke hoogte Hij hen had gesteld. Als wij daar niet op letten, zouden wij hen in alles en overal willen volgen en toch zou er in heel ons doen slechts naäperij zijn. Zoo zal het in waarheid zijn, wanneer wij zonder onderscheid al de daden van hen, die aan ons voorafgingen, willen navolgen. In feite, zij die het meest devoot zijn geweest, zijn in dit opzicht als apen geweest. Ziet, hoe men alles verward en door elkaar gehaald heeft, en hoe de Joden zich er oudtijds mee vergist hebben en later de Christenen hen nog in dubbele mate overtroffen hebben. Want onder voorgeven, dat Abraham zijn zoon heeft willen offeren, heeft men dat willen navolgen, en dit is de aanleiding geweest om alles te verderven, zoodat er slechts enkel verfoeiing voor God was. Zoo ook, wanneer hier van Anna gezegd wordt, dat zij zoo dikwijls den tempel bezocht heeft, moeten wij er om denken, dat zij weduwe was,

zoodat zij niet voor haar huis had te zorgen en dat zij geen gezin had te besturen. Zoo maakt Paulus ook terdege onderscheid in 1 Cor. 7. Want hij zegt, dat zij, die weduwen zijn, niet zooveel afleiding hebben als zij, die gehuwd zijn. Het is nog onmogelijk, dat een mensch heelemaal zich op God zal terugtrekken, wanneer hij vrouw en huishouding heeft; daarin ligt altijd voor hem eenige belemmering, die hem daarvan zal terughouden. Wij hebben dus wel onderscheid te maken tusschen degenen, die weduwe zijn en degenen, die gehuwd zijn. Daarom zegt Paulus ook op een andere plaats aan Timotheüs dat het veel beter is, dat de jonge weduwen trouwen, niet om haar een gebod op te leggen (want dan zou hij Anna veroordeeld hebben; zelfs betuigt hij op een andere plaats, die wij hebben aangehaald, dat hij wilde, dat allen vrij waren, altijd als het mogelijk was), maar omdat men dáár er wel om denken moet, dat een ieder zie en wel onderzoeke, wat hem van boven is gegeven. Want wij mogen niet tot de conclusie komen: die en die gedraagt zich zoo, ik zal desgelijks doen. Ja, maar ik ben daartoe niet geroepen, ik bespot God als ik het doe. Wij moeten dus altijd naarstig overwegen, wat God van ons vraagt. En aangezien Jezus Christus uitspreekt, dat het niet aan allen gegeven is, zich van het huwelijk te onthouden, moeten wij dezen regel volgen, dat zij, die aan trouwen behoefte hebben, deze weldaad Gods gebruiken. En wanneer zij in den huwelijken staat zijn, dat zij er om denken zich van hun taak te kwijten; dat de man zijn vrouw regeere en haar leide in de vreeze Gods, dat de vrouw gehoorzame aan haar man en op haar huishouding goede acht geve. Niet, dat dat bijkomstige hen moet ontslaan van het voornaamste. Daarmee is niet gezegd, dat een man geen rekening zal houden met het hooren van het Woord Gods, het komen naar de kerk om te bidden en om zich in alles te oefenen, wat van de Christenen in het algemeen gevraagd wordt; maar men moet zóó het eene doen, dat het andere niet vergeten wordt. Alzoo, een iegelijk zie toe op zichzelf, en verstaan hebbende waartoe de Heere hem roept, volge hij rustig en gehoorzaam. En dat zij, die hebben te huwen, wanneer God hun laat zien, dat zij het remedie des huwelijks noodig hebben, dit aannemen en er gebruik van maken, en wanneer zij in dien staat zijn, dat zij God dienen; en wanneer zij zien, dat zij zich er niet van kunnen onthouden, dat zij leeren er in werkzaam te zijn met des te beteren moed. En wat verder de weduwen aangaat, dat zij die „weduwe” zijn, zoowel mannen als vrouwen, ook allereerst verstaan, of God hen tot het huwelijk

roept of niet. En als het zoo is, dat zij zich er toe voegen. Maar wanneer zij er niet toe geroepen worden, laten zij dan bedenken, dat er te minder verontschuldiging voor hen zal zijn, als zij zich niet met ijver geven aan den dienst van God, Die hun die vrijheid gegeven heeft. Want als onze Heere ons ontlast en ons spaart in onze zwakheid, dan is dat niet om een blok hout te zijn of wel een bonvivant, gelijk men zegt, zooals er velen zijn, die niet trouwen, en waarom? Om vrijheid te hebben pret en goede sier te maken en slechts na te jagen wat het oor streelt en zelfs te spotten met hen, die groote moeite hebben om den kost te verdienen en hun gezin te onderhouden. Daar zijn pretmakers, die zich zelf doen gelooven, dat zij gelukkig zijn. Maar zeker zullen zij om een dubbele reden veroordeeld worden. Want vooreerst verachten zij het huwelijk, dat God tot heil der menschen gewijd heeft; en dan geven zij zich over aan alle laagheid en zoeken bevrediging als domme beesten, inplaats dat zij zich te meer behoorden te geven aan den dienst van God en om hunne naasten te helpen en bij te staan.

Dit hebben wij dus op te merken bij hetgeen hier van Anna de profetes gezegd wordt, dat zij, omdat zij weduwe was, des te vaker naar den tempel ging. Want toentertijd was er een reden, die tegenwoordig niet meer bestaat, nl. dat de tempel, die er toen was, een tegenbeeld was van hetgeen vervuld is in onzen Heere Jezus Christus. En hierin zien wij te duidelijker, wat ik al aangestipt heb, nl. dat de menschen wel een dwaze meening hebben gehad, toen zij geen onderscheid maakten tusschen de verschillen, welke God zoowel voor personen als voor heel de Kerk stelt. Want vanwaar is die dwaze devotie in het pausdom gekomen, dat men metten zingt en daarna er primen en tertsen en sexten zijn en noen en vesper en completen ¹⁾ en al die malligheid? Neem de priesters en de monniken en al dat tuig, die men graag cadeau geeft en die willen doen gelooven, dat zij met hun gebeden de wereld in stand houden en dat de hemel in zou storten, als hun gebeden niet tusschenbeide kwamen en zij niet devoot waren om God te verzoenen. En waarop gronden zij zich? Omdat er oudtijds in den Tempel avond- en morgenoffers waren. Ook vond er plaats het brengen der eerstelingen. Verder was er de zesde ure, de derde, de negende, als ook de middag en drie uren, en zoo voort, zooals men dat in de Schrift kan zien. Maar zij hebben er niet op gelet, dat God toen had ingesteld, wat Hij goed en

¹⁾ Het laatste dagelijksch biduur in de kloosters.

gepast wist voor de Joden, voordat onze Heere Jezus Christus werd geopenbaard. Nu staat het met ons heel anders. Zelfs zijn de papisten, wanneer zij de Joden navolgen, niet slechts dwaas en gedragen zich als kraanvogels zonder naar rede te hooren. Maar er ligt godslastering in al hun dwaze devoties. En waarom? Omdat men op Gods bedoeling en Zijn raad moet letten, zal men recht oordeelen. Wij moeten niet wijs bij onszelf zijn en in eigen brein. Wij moeten er genoeg aan hebben te weten: Ziet wat God heeft gewild. Want waarom had Hij de offeranden, waarover we spraken, bevolen en waren er bepaalde uren voor de gebeden aangewezen? Om aan te toonen, dat, wanneer ieder in zijn woning bad, hij niet kon verhoord worden tenzij uit kracht van deze openbare en plechtige gebeden, die gedaan werden in den tempel. Dus moesten de priesters daar zijn om reukwerk te doen, om te offeren; en wanneer er eenige andere offeranden waren (zoo als ik gezegd heb), dan waren er ook de gebeden. Dus moest een ieder, wanneer hij in zijn woning of in het veld bad, weten: Zie, ik ben een arme zondaar, en alles wat uit mij voortkomt, is bezoedeld en onheilig voor God. Maar hoe? Wij hebben den tempel, die tot dezen dienst opgericht is, dat men daar zal komen bidden, en dat de Hoogepriester de voorspraak voor ons allen zij en hij daar tusschentrede. Want God heeft hem tot dat ambt gesteld, dat, wanneer hij ingaat in het Heiligdom, zulks is om tot God te naderen en om Hem al onze smeekingen voor te leggen; het reukwerk dient om al onze gebeden te heiligen, opdat zij een goede en aangename reuk voor God hebben. Zij komen na de offeranden. Wanneer wij zoo op elk uur bidden, zijn dat even zoovele oefeningen om ons tot God te leiden, in afhankelijkheid van de publieke orde, die Hij in Zijn tempel gesteld heeft.

Ziet, dat was verordend voor den tijd der Wet. Wanneer dan nu de priesters, de monniken en kanunniken en al dat gespuis zich er toe zetten om de metten te zingen en alle uren tot aan de complete toe door te modderen, eigenen zij zich dan niet toe de eer en de kracht van onzen Heere Jezus Christus, alsof Hij niets had gedaan en niet onze Voorspraak en advocaat was, kortom, ons tot niets diende? Zoo zien wij dan, dat al hun gebeden en smeekingen vol laster zijn ten opzichte van onzen Heere Jezus Christus, aangezien Hij tot Hoogepriester gesteld is naar de ordening van Melchizedek, zelfs met zoodanigen eed, dat wij ons wel met Hem alleen moeten vergenoegen, zooals ook in Psalm 110 daarover gehandeld wordt. Kortom, wij zien, dat het tegenwoordig om te bidden, niet meer

noodig is in den tempel te komen, 's avonds en 's morgens, bij dag en bij nacht. Want onze gebeden worden gewijd door onzen Heere Jezus Christus, Die daar boven tusschentreedt voor ons, om ons genade te doen verkrijgen. Aangezien wij dan door Zijn toedoen verhoord worden, kan ieder in zijn woning bidden. Toen was er de schaduw, welke tegenwoordig niet meer voortduurt. Want het is een ander ding, 's nachts een lantaarn te nemen dan wel op vollen dag een toorts te nemen. Waartoe zal ons nu een toorts dienen, nu de zon ons zoo goed verlicht, tenzij wij onze oogen willen verblinden met den rook en maken, dat haar dichtbij gloed ons zoo afleidt, dat wij niet meer van den glans der zon genieten? Wanneer zij schijnt, zullen wij omhoog en omlaag en in de lengte en in de breedte kunnen waarnemen, maar wanneer wij een toorts voor onze oogen gaan zetten, zal die slechts duisternis voortbrengen. Zoo is het dan ook met de papisten. Want onze Heere Jezus Christus is verschenen, die de Zon der gerechtigheid is, zooals het luidt bij den profeet; en zij willen daarboven nog een toorts of een lantaarn aansteken, waarin niet dan rook is, die hun de oogen verblindt, zoodat zij aanstooten en heelemaal als verdwaalde beesten struikelen zonder weg of pad te houden. De Joden echter hadden een toorts noodig om hen in de donkerheid der schaduwen te leiden. Zij moesten geholpen worden, zooals God het wilde. Daarom was Anna altijd in den tempel, zooals wij dat vollediger zien in de heilige geschiedenis, want toen de tempel door Salomo gebouwd werd, waren er plaatsen voor de nachtwaken. Weliswaar hadden slechts de priesters hiertoe een gebod, zooals in den psalm staat: Looft God, gij Zijne knechten, die 's nachts in den tempel zijt en die daar Zijn lof zingt. Maar er was niets onbetamelijks in, dat Anna, die in haar huis allen vrijen tijd had en geen huishouding had te besturen, daar kwam om daarmee haar liefde en ijver uit te drukken, en ook, omdat zij wilde gebruiken de gelegenheid, die aan haar in ruimere mate was gegeven dan aan degenen, die een groot huishouden en kinderen hadden te regeeren. Dat moeten wij nog wel onthouden. Nu weten wij ook, waarom de kerkgebouwen zijn gesticht en waarom er uren zijn bepaald, en waarom onze Heere Jezus Christus heeft bevolen, dat Zijn Evangelie zou worden gepredikt en er overal leeraren zouden zijn. Wij moeten toch leeren vlijtig te zijn naar het voorbeeld van Anna, niet om 's nachts te waken, niet om lang in de kerk te zijn zonder te weten waarom; maar opdat wij, wanneer ons Woord Gods gepredikt wordt, zoo ontledigd en vrij en ontslagen zijn in onze genegenheden van

alle aardsche beslommeringen en zaken, dat niets ons verhindert de leer der zaligheid te hooren. En dan, wat betreft ons bidden tot God en het belijden van ons geloof — dat zijn oefeningen, die voor ons noodig zijn, en wij moeten wel door alles heen laksch zijn, ja compleet brutaal, als wij ons daartoe niet voegen. Ook zijn er de sacramenten, die ons tekenen zijn om ons te toonen, dat, als Jezus Christus Zich aan ons geeft, Hij wil, dat wij ons in Hem verblijden, gelijk Hij waarlijk wonen zal in ons, wanneer wij het aanbod, dat Hij ons doet, zoowel van Zichzelf als van Zijne heilsgoederen, aannemen.

Ziet dan, wat wij bij deze Schriftuurplaats hebben te onthouden, nl. dat een ieder gehoord hebbend waartoe de kerken ons tegenwoordig moeten dienen, welke de bepaalde uren zijn om er te vergaderen, zich er zooveel mogelijk toe zette om vrijen tijd te hebben voor hetgeen het voornaamste van heel ons leven is, nl. dat wij meer en meer vorderingen maken in het Woord Gods, en met de leer der vermaningen ontvangen om ons te prikken en onze luiheid te bestraffen; dat wij ook getroost worden in onze tegenheden en verdrietelijkheden; dat wij getuchtigd worden vanwege de zonden, die wij bedrijven. En dan verder, dat wij gemeenschappelijk God bidden, ziende op die onwaardeerbare belofte, die ons gedaan is, dat, als wij vergaderd zijn in den Naam van Jezus Christus, Hij in ons midden zal zijn om ons al onze begeerten te doen verkrijgen. En verder, dat wij ontroerd worden, wanneer het toekomt aan het ontvangen der sacramenten, aangezien God de onwaardeerbare schatten van Zijn goedheid jegens ons daar uitstelt en hier zoo laag afdaalt in den persoon van onzen Heere Jezus Christus. Dat moeten wij onthouden, en dan kunnen wij die dwaze devotie's, zooals men ze noemt, aan die arme blinden overlaten, die zonder enig verstand zich willen toonen voor de wereld, en door hun bigotterie nog naam bij de menschen willen verwerven. Want behalve wat ik gezegd heb, dat er priesters en monniken zijn, die onophoudelijk schoolen om in ledigheid van andermans brood te leven, zijn er nog bigotten, nl. zij die als de heiligsten, ja als halve engelen willen beschouwd worden, wanneer zij om hun altaren geloopt hebben, met hun beeldjes hebben gebabbeld, enkele keeren met wijwater besprengd zijn; het dunkt hun dan, dat zij later wat meer vrijheid hebben, de een om zich aan hoererij over te geven, de ander om eens anders goed te rooven, weer anderen om te bedriegen en nog anderen om zich te bedrinken. Zoo vervullen zij, wat staat in Jeremia 7:11, dat zij van

den tempel een kuil der moordenaren maken. Zoo zijn er ook vrouwen, die, als zij om 9 uur opstaan, de mis hooren, die haar wacht. Een dame gaat naar de kerk, haar kapelaan staat voor haar klaar; maar als zij, wanneer zij het wijwater genomen heeft en devoot de mis aangehoord heeft, naar haar woning terugkeert, is dat om te schreeuwen en te tieren en om verder bij alles wat aan de orde komt te slaan. Ziet daar, hoe deze brave vrouwkens van het pausdom Anna de profetes navolgen, nl. om alles juist andersom te doen dan zij het zal gedaan hebben. En intusschen komen zij met God een spelletje spelen, als was Hij een klein kind, dat men met een rammelaar kan zoet houden. Maar hoe dit zij, wij moeten afzien, volgens wat ik al gezegd heb, van al deze dwalingen en verfoeiselen der papisten en er om denken, dat wij ons voegen naar den regel, welken God ons in Zijn Woord geeft. Dat doende zullen wij nooit kunnen falen. Als wij echter de voorbeelden van menschen navolgen zonder oordeel des onderscheids, komt er slechts schrikkelijke verwarring.

Wat nu betreft, wat Lukas er aan toevoegt, dat zij diende met vasten en bidden — hier hebben wij op te merken, dat zij niet kwam om het tempelplaveisel af te slijpen, zooals Jesaja dat verwijt aan de hypocrieten van zijn tijd, maar dat zij kwam, wetend, waarom de tempel was gebouwd, zooals op een andere plaats bij Jesaja staat: mijn huis zal een huis des gebeds genoemd worden. Dat is de ware tempelwijding, nl. dat men daar niet moet komen om te denken, zich van zijn plicht jegens God gekweten te hebben, wanneer men een of twee keer per dag in de kerk verschenen is, maar het is om zich in gebeden en smeekingen te oefenen. Dat is immers ook het voornaamste offer, hetwelk Hij van ons vraagt, en dat Hij goedkeurt, zooals wij dat genoegzaam moeten weten. Anna dan heeft daarop gelet, gelijk wij ook Salomo zich zoo hooren uitdrukken bij de inwijding van den tempel. Ziet, zoo zegt hij, (het huis) waarin Uw Naam zal worden aangeroepen, o Heere. Niet, dat Gij in dit materiële gebouw zijt opgesloten, want de hemelen zelve bevatten U niet. En hoe zal men U hier eenige plaats of woning kunnen bouwen? Dus moeten wij niet zoo lomp zijn te denken, dat Gij hier aan dezen tempel vastzit. Maar deze plaats hier zal dienen om te betuigen, dat Gij ons nabij zult zijn, wanneer wij U er komen zoeken en altijd bij U genade en rust zullen vinden. Ziet dan, hoe Anna den tempel niet misbruikt heeft en daar niet dwaselijk heengegaan is, zooals die bijgeloovigen, die draven en drementen van den eenen

kant naar den anderen, een kaars dragen en een paternostersnoer of Ave-Maria's zeggen voor hun beeldjes. Bij haar was geen verwarde devotie, maar zij heeft verstaan, wat Gods goedkeuring wegdroeg en zich daaraan gehouden. Zoo heeft zij dan ook niet gefeild. En wij moeten evenzoo oordeelen, wanneer wij ons naar haar voorbeeld willen voegen, en God zal dan aanvaarden ook wat wij doen. Zoo zit het.

Weliswaar is er ook een ander gebruik van den tempel geweest, zooals staat in den psalm: Ik zal komen om de schoonheid van Uw huis te aanschouwen. Want hij moest daar onderwezen worden, wijl de Wet er werd gepredikt. En deze schoonheid, waarvan in den psalm gesproken wordt, is niet, zooals de papisten brutaal hebben verklaard, beelden en poppetjes te hebben. Anna heeft de onderwijzing, die zij uit het Woord Gods ontvangen moest, niet vergeten, maar onder het woord *bidden* is alles begrepen, zooals dat in de Schrift gebruikelijk is. En het is ook het ware gebruik, wijl men inderdaad niet tot God kan bidden, zonder Hem te hebben leeren kennen, zooals Paulus zegt. De leer moet voorop gaan, zij moet dienen om ons den weg te wijzen, en verder de sleutel zijn om ons de deur te openen tot het gebed tot God. Wanneer dan ook Anna zich geoefend heeft in het bidden, vergat zij zeker niet, wat daaraan voorafgaande vereischt werd, nl. te kennen de goedertierenheid van God, en onderwezen te worden in Zijne beloften, om toegang tot Hem te hebben door het geloof en Hem vast te houden als Verlosser, zooals er later nog over gehandeld zal worden, wanneer er staat, dat zij van Jezus sprak tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten. Maar, zooals ik gezegd heb, Lukas vat hier onder één categorie al het overige samen, door te zeggen, dat Anna niet in den tempel is gekomen zonder te weten waarom, maar dat zij God in haar gebeden gediend heeft.

Dat hij er nog het *vasten* aan toevoegt, dat is een bijkomstigheid. Want het vasten beteekent op zich zelf niets, maar wanneer wij een goed doel daarbij voor oogen hebben, is het vasten niet te verachten. Wij moeten, om dat beter en gemakkelijker te verstaan, een onderscheiding maken. Er zijn nl. dingen, die rechtstreeks tot den dienst van God behooren en waar men niet zonder kan, zooals: ons vertrouwen op Hem stellen, door onze gebeden betuigen, dat al ons heil ligt in Zijn loutere goedheid, Hem offerande van lof en dankzegging offeren. Dat is de geestelijke dienst Gods, waar men niet zonder kan. Maar er zijn ook andere dingen, waar men

wel zonder kan, zooals het vasten. Maar het kan bijwijlen dienst doen, nl. wanneer men het laat strekken tot het rechte einde, te weten om ons aan te sporen met te meer gloed te bidden, om ons tot ootmoed te onderwijzen. En de tijd vroeg dat toen. Ziet immers dat arme volk, dat God had uitverkoren, dat heelemaal verlaten was. Er was een zoo schrikkelijke verwarring, dat men zou hebben gezegd, dat God daar al Zijn toorn ontvouwd had en dat volk door Hem verworpen was. Men hield het den voet op den strot, de godsdienst was in verachting, zij werden vervolgd en van alle kanten verdrukt. Wanneer zij dan zien, dat de Naam Gods zoo door de goddeloozen gelasterd wordt, zien, dat alles onderdrukt wordt wat bij hen is, dat er slechts totale verwoesting is, als had God hen verstooten, dan was dat wel een reden om te maken, dat zij tijd namen voor vasten en bidden. Er waren nog veel grooter verzoekingingen, nl. dat de priesters gansch goddeloos waren; het was als een pausdom van Rome; het leek, of zij een samenzwering hadden gemaakt om heel de leer der Wet en der profeten en alles wat van God kwam, tot verachting te brengen. Hun leven was ongebonden; zelfs waren het moordenaars, die niet ophielden met elkaar te dooden. De eene broer spaarde den anderen niet. Ziet zelfs het priesterschap, een instelling van zoo groote waardigheid, omdat het de afschaduwing was van onzen Heere Jezus Christus, en toch was het te koop voor contante penningen. En door wie? Door de ongeloovigen zelf, zoodat die zoo hooge en uitnemende staat als een marktartikel te koop was en door kuiperij nagejaagd werd op de leelijkste wijze ter wereld. Wat het gewone volk betreft, daarmee stond het alldroefst, want het leek, dat zij heelemaal van God wilden afwijken. Wanneer al deze verzoekingingen hier opeengehoopt werden, wat konden dan die arme lieden doen, die nauwelijks een dozijn kenden, welke hun hoop op God stelden en wandelden naar Zijn Woord? Er was dus wel aanleiding voor Anna niet alleen om te bidden, maar ook om te vasten, om daar smeekelinge voor God te zijn in droefheid, in treurigheid en verdriet, waar zij de Kerk zoo verward zag. Want wij moeten betrachten, wat in den psalm staat, dat de ijver voor Gods huis ons doorknaagt en opeet. En dan wat op een andere plaats staat: dat wij geen vreugde hebben, tenzij wij den staat der Kerk zien gediën. Anders moeten wij wel altijd in zuchting en geweën zijn. Daarom wordt hier van Anna's vasten gesproken, niet om te denken dat God daarmee gediend wordt en dat het vasten een werk is, zooals de papisten het hebben genoemd,

noch een dienst van God; en veel minder (zooals zij er nog een andere ergere superstitie aan toegevoegd hebben) om te meenen, dat er in vasten verdienste ligt. Al die malligheid moet onder den voet, en wij moeten weten, dat vasten slechts een bijkomstigheid is bij het gebed, zooals Paulus er van spreekt in 1 Cor. 7. En het is een zeer veel voorkomende leer in de H. Schrift; zoo zien wij, dat er ook over gehandeld wordt in Joël 2. En verder kunnen wij een algemeenen regel afleiden, uit hetgeen wij Jezus Christus hooren zeggen over het vasten en bidden; daarin zien wij, zooals ik gezegd heb, dat het vasten een aanhangsel is, dat verband houdt met het geloof, om ons te helpen voor God onze zonden te belijden, te zuchten wanneer wij zien, dat de dingen verkeerd gaan, er onrust en verwarring in de Kerk is, en de boosdoeners, niettegenstaande hun goddeloosheid, in achtting zijn en de dienst van God onderdrukt wordt. Ziet dan, hoe men alle dingen in verband moet brengen met het doel, zóó dat er geen verwarring komt in hetgeen wij mogelijk zouden betrachten.

Wanneer nu Lukas zoo van Anna heeft gesproken, voegt hij er aan toe, dat zij betuigde en sprak van Jezus Christus tot allen, die de verlossing in Jeruzalem verwachtten. Hierdoor worden wij onderwezen, dat wij niet als Christenen kunnen worden erkend noch worden aangenomen om Hem eere toe te brengen, wanneer Hij ons door God Zijn Vader wordt aangeboden, tenzij met dankzegging. Want waarom is Hij ons gezonden, dan opdat wij tot verrukking zouden worden gebracht bij zoo onwaardeerbare goedheid Gods, en heel ons leven wijden zouden om Zijn heiligen Naam te zegenen, waar het Hem behaagd heeft Zich zoo goed en mild jegens ons te toonen? Ziet dan, hoe onze Heere Jezus Christus niet kan aangenomen worden, zonder dat wij opvlammen om den Naam van God Zijn Vader te loven en groot te maken. Zoo zit het. Voorts, wanneer er staat, dat Anna gesproken heeft van Jezus Christus tot hen die de verlossing verwachtten, zoo zien wij, dat zij maar een handjevol en dan nog verachte lieden waren, waar men geen rekening mee hield. Maar al is dit zoo, al was Anna dan niet bekend bij de priesters en bij heel de menigte des volks, toch laat zij niet af het kuddeke te kennen, dat God nog had behouden, en heeft er geen tegenzin in om onzen Heere Jezus Christus — dan in 't particulier — te prediken; want (zooals ik al gezegd heb), zij bracht niet den algemeenen staat van zaken in de war, zij dringt zich niet naar voren buiten de maat.

Maar, al is dit zoo, zij onttrekt zich niet aan wat zij kan doen tot stichting van anderen, om hun te toonen, dat het heil, dat van oude tijden af was verwacht, verschenen is. Ziet dan, hoe wij door het voorbeeld van deze heilige vrouw moeten onderwezen worden, om hen te kennen, die God als zaad der Kerk heeft bewaard. En wanneer wij heel de wereld op een dwaalweg zien en men den spot drijft met onzen eenvoud, al zijn wij niet in grooten getale, zoodat wij slechts kunnen vergaderen om zoo te zeggen met twee of drie, en de massa wil liever tenonder gaan, welnu, dan moeten wij toch niet nalaten te trachten, als wij kunnen, hen te vergaderen, die niet heelemaal onverbeterlijk zijn.

Zietdaar in hoofdzaak, wat wij hebben te onthouden. En verder, wanneer er staat, dat weinige lieden de verlossing in Israël verwachtten, zoo dient dat om ons te sterken. Wanneer wij heden de goddeloosheid zien worden tot een zondvloed, zoodat het Evangelie door vele pretmakers wordt bespot, en de hypocrieten zich er valschelijk mee dekken, om God te verachten — dat dit ons niet van het goede pad afbrengt en ons een verhindering zij om er lust in te hebben, maar dat wij leeren ons heelemaal te stellen onder het vaandel van onzen Heere Jezus Christus. Ook is het niet zonder reden, dat hier gesproken wordt van Jeruzalem. Weliswaar was het Jeruzalem van toen een moordenaarshol, een stad die overliep van het bloed der profeten en waar een weinig tijds daarna Jezus Christus moest worden gekruisigd. Het was dus de meest bezoedelde en meest verfoeilijke plaats der wereld. Want er was meer verontschuldiging voor Rome en voor andere plaatsen toen, dan er was voor Jeruzalem. Toch houdt ze niet op te zijn als de troon Gods, uit oorzaak van de belofte, die er geschied was. En daarom zullen wij hierna zien, dat zij de heilige stad zal genaamd worden. En hoe? Niet van de zijde der menschen. Want door hun ongerechtigheden hebben zij er een hel van gemaakt en als duivelen zijn zij, die daar hebben gewoond. Toch, omdat de belofte Gods er niet van scheiden kon en zij moest vervuld worden in den persoon van onzen Heere Jezus Christus, daarom is zij Heilige Stad genoemd. Zoo dan, al zal heden heel de wereld zich misgaan, wij moeten niet aflatn te gaan en voort te varen op den weg, die ons is voorgesteld; niet naar ons hoofd en inbeelding, maar zooals het ons getoond wordt bij de profeten en in het Evangelie. En dat wij ook in praktijk brengen, wat hier van Jozef en Maria wordt gezegd, nl. dat zij teruggekeerd zijn naar Galilea, naar

hun stad Nazareth, na volbracht te hebben alles wat in de Wet bevolen was. Dat wij altijd onze gedachten gericht mogen hebben op hetgeen God ons beveelt door Zijn Woord en dat wij er niet toe neigen, al te geslepen te zijn in betrekking tot de dingen dezer wereld. Maar wanneer wij vorderingen in Gods leerschool hebben gemaakt, zoo zij dat ons genoeg. Wanneer wij wel verzekerd mogen zijn, dat wat wij hebben, de zuivere waarheid is, en ons geloof gefundeerd is op de kracht van Zijn H. Geest en de leering van Zijn Woord — wanneer wij dat hebben, laten wij ook daarin bevestigd worden door de voorbeelden, die ons worden voorgehouden, en laten wij ze navolgen, altijd met goede onderscheiding en voorzichtigheid, om ons te voegen tot de gehoorzaamheid aan God, wijl dat het voornaamste is, waarnaar wij moeten trachten.

INHOUD.

	Blz.
1. INLEIDING.	
De Prediking van Calvijn en wij	1
Zonder de Prediking geen heil	3
Militia Christi	7
Het Loflied op de Prediking	10
Hoe de Prediking gericht moet zijn	13
De Eerepositie der Prediking	21
Geen Spekulative	17
Aktueele Prediking	28
Het Adres der Prediking	31
De Stijl van de Prediking	38
Aanteekeningen	44
2. MATTHEÛS 1 en LUKAS 3	75
3. MATTHEÛS 1:1—16 en LUKAS 3:23—38	87
4. MATTHEÛS 1:18—21	101
5. MATTHEÛS 1:22—25	114
6. LUKAS 2:1—14	128
7. LUKAS 2:1—8	142
8. LUKAS 2:9—14	156
9. LUKAS 2:15—19	172
10. LUKAS 2:20 en 21	186
11. LUKAS 2:36—39	200
